

ANIMADVERSIONES
IN FENNICAM BIBLIORUM SACRORUM
VERSIONEM,

QUARVM

PARTEM DUODECIMAM

APPROB. MAX. VENER. FACULT. THEOL. ABOENS.

PRAESIDE

Mag. JACOBO BONSDORFF,

*S. S. Theol. Doct. & Profesf. Publ. Director. Semin. Theolog.
Equite Imper. Ord. de S. Wolodim. in IV-ta Classe,*

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERT

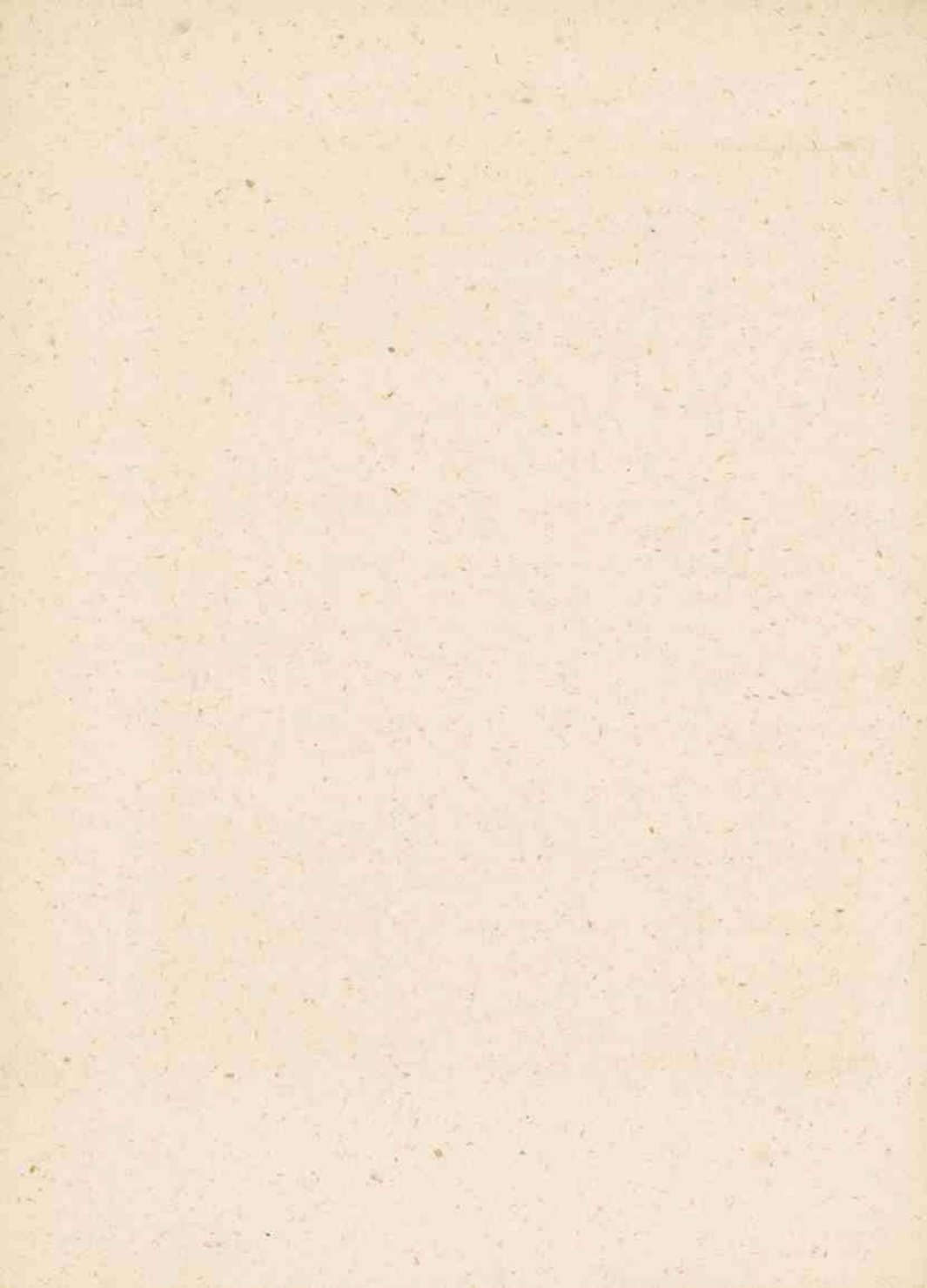
HENRICUS CAJANDER,

*Stipend. Publ.
Aboënsis.*

In Audit. Theol. die XVI Decembr. MDCCCXXVI.

h. p. m. c.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIORUM.

Elegantissima autem hic sistitur comparatio & prosopopœia plantæ cujusdam, in tumulo sive colle succrescentis, atque juxta murum aut ædificium lapideum repentis in altum, ut quaquaversum spectaret ac lataretur, cito autem e loco suo dimotæ. Quod enim planta cauli suo serpenti muro adnexa, & ad fastigium excurrens spectare fingitur, quodque in vitibus & aliis plantis repentibus, v. c. Convolvulis, Loniceris cet. omnino notissimum est, nemo non intelligit ex poetæ ingenio derivari, atque in versione posse aut verbotenus aut per tropum exponi: *planta — murum adspiciens* h. e. adscendens. Integra igitur oratio, præeuntibus ævi nostri interpretibus fere omnibus, hunc ferme in modum Fennice proferatur. *Ilānen juurens kiwiromiosā wālwistuu, ja kiwimuurin myōden hān kiipelee vel juoxee.*

— vers. 18. Eadem difficultate laborat hic versus, qua antecedens. Continuaturo allegoria ex frutice aut herba recente desumpta. Si quispiam eam, juxta murum late adeo virentem, abripuerit ac violenter excusserit e loco suo, inopinatum id erit ita & repentinum, ut vix ibi commorata aliquantisper videatur, quin etiam penitus ipse locus neget & mentiaturo se unquam istam vidisse. Planta primo inferebatur videns, jam vero locus inducitur mentiens pertinaciter ac negans: *non vidi te*. In aprico enim est, 1) prosopopœiam non de alia re agere, quam quæ in antecedentibus in scenam quasi fuit prolata; 2) Verbum בלע propr. *deglutire, absorbere* frequentum tropo valet *perdere, destruere, auferre*, quare ineptum esset, propriam obtrudere huic loco vele notionem. Sed ambiguum manet, utrum herba an locus ipse muri inducatur hic loquens. Plerique & recte omnino de loco interpretanturo, quia affixum in vocabulis מקומי & בלע absque omni dubio unum idemque spectat subjectum, scilicet plantam. Alexandr. ὁ τοπος ψεύσεται αὐτον.

R

Neque

Neque insuetum hoc est Orientalibus ita ex una in aliam cito transire allegoriam sive imaginem. Vix planta recens ascendit murum — quum abripiatur, & locus ipse, ubi steterit, denegaverit ei mansionem Bene Eckerman in poetica sua versione Jobi: *Seine Wurzel schlingt sich um Steine, festigt sich an Mauern; Vertilgt man ihn, so leugnet ihn sein Ort und spricht: Dich sah ich nie! Vernaculam ergo nostram versionem: mutta koska hän nielee sen paikastansa, kiellä hän sen, niinkuin ei olis nähnytjän sitä, emendatione opus habere hunc in modum judicamus: Jos joku pois temmaa händä paikastansa, kiellä tämä (ja sanoo): En minä sinua nähnyt. Quod reliquum est, nolumus diutius immorari in applicatione ipsius allegoriæ præstantissimæ. Licet enim directe Jobum non accusaverit Bildadus tanquam improbum, indirecte tamen concludit ex filiorum ejus præmatura morte, eos poenam luisse peccatorum quorumdumcunque, & infirmitatis humanæ reum esse optimum quemque hominem, a deoque etiam Jobum.*

Cap. 9: v. 11. Cuique attentis perlustranti oculis sermones Jobi maxime patheticos non obscurum erit, quanta cum pietate & veneratione Dei Supremi potentiam, omnipræsentiam ac majestatem non tam adumbraverit quam suspexerit, insimul tamen quam constanti innocentiam suam provocaverit proposito, nec verbis parcens in defendenda sua causâ acciter nimis de factorum suorum iniqua moderatione conqueri haud desierit. Quomodo vero hunc ejus characterem rite semper exposuerit metaphrasta noster, ducem ut plurimum sequens Lutherum & Svecanum antiquum, subsequentes nostræ edocebunt animadversiones, quibus tamen minime summam derogare istis promeritam volumus laudem. In hocce versu jam allegato observamus, interpretes non rite assequi textum Hebræum, in quo Jobus Divinam omnipræsen-

sentiam graphice adeo depingit, ut Deum sistat jam *ante eum ire*, jam *subsequi*, nullo id cernente. Verba enim עבר & הלך proprio suo sed anthropopathico sensu certe sunt explicanda, nec jubet ulla necessitas ab hac propria deflectere idea, prout Dathio & Døderleinio, Hufnagelio. al. de aggrediendi violento conatu ac infestatione exponere placuit. Vernaculus noster non quidem idem probavit, sed verbum הלך *subsequi* de abitu transtulit, *menee pois*, quum hocce in contextu debeat exprimi *menee taani*. Elucet hoc e versu sequenti: *ecce rapit*, auferit; quod dici non potuit, si penitus abiisset.

— vers. 12. Contrario sensu verbum חתך *rapere* transtulit noster: *jos hân menee ákislâ*, atque posterius hemistichium: *kuka noutaa hânen jâllen*, quum tamen manifesta sit mens auctoris: Si Deus aufert quis ab eo extroquet s. abducit. *Katso* — *hân poistemmaa*, vel *jos hân jongun poistemmaa*, *kuka sen jâllen noutaa*?

— ver. 13. Cum Døderleinio miramur, textum Masorethicum in verbis עזרי רחב *auxilia ferocissima* satis commodum ac simplicem potuisse in tot partes agere interpretes antiquos & recentiores. Sensus est: "qui suppeditas ferre tentant hominibus, ab eo vincuntur". Fennicus noster triviali modo transtulit: *Ylpiátkin herrat*. Rectius forte: *Ylpiân kansan auttajat*.

— vers. 15. In proluxa metaphrasi nostra posset quidpiam ad concinnitatem textualem tuendam adferri, sed restringimus nosmet ad vocabulum משפטי participii *Pohel judicem meum*, quod permutatum est in *duomiosa* (Lutherus, *un mein Rest stehen*) exili sane & cum verbo apposito supplicandi minus apto sensu. Melius jam Vulgat. *judicem meum deprecabor*, & consequenter in nostro idiomate: *tâydyis minun duomarini rukoilla*.

— vers. 21. Paraphrastica est metaphrasis pro simplici *ehká miná olen oikia*, *niin minun suuni duomitsee minun* —

ehkâ waka, se laittais minun. Tenendum quippe est, Jobum in universo suo sermone tenacem esse suæ innocentiae defensorem, adeoque non ponit conditionaliter *si*, sed effective *tametsi* integer sim scelerisque purus, necessitate tamen adstringor, ut ore meo memet reum coram Deo omnipotente profitear. Pugnat quasi Jobus inter animi sui verissimum sensum ac oris confessionem sibi extortam, nullus dubitans sincerissimam sui conscientiam non posse plagis quasi a se promeritis gravari, sed afflictionem omnem a Divino arbitrio derivari, quare etiam consultius ducit ore suo semet arguere. Inest quidem in hac ipsa concertatione non levis repugnantia, quam acutissimus Doederleinius eo modo tollere nritur, ut nomen *כי* ad præcedentem referat sententiam: Si ore meo, verbis me purgem (justum profitear), & verbum condemnabit me ad Deum. Enimvero insolens esset hæc syntaxis nominis *כי* cum *אצק* in Kal pro Hiphil, atque durior ellipsis substantivi *Dei*, aut pronomins *Ille*. Maforthicam ergo distinctionem utique grammaticæ formæ & affectui loquentis apprime consentaneam putamus.

— vers. 22. Eodem vicio laborat noster in hoc ac præcedenti versu. *כי אמי integer sum* non conditionaliter aut dubitative, sed affirmative pronuntiatur. Sequens autem sententia *לא אדע נפשי* non cognoscerem animam meam i. e. me ipsum, potest aut per interrogationem: *annon* — aut per concessionem *neque tamen me ipsum cognosco* explicari, salvo manente utroque in casu loquentis affectu; nam quod nonnulli tentarunt, *נפשי* ad subsequenter enuntiationem *tædet me vitæ meæ* ablegare, aut insolito significato doloris interpretati, alienum penitus est a verborum syntaxi. Simplex exprimitur idea: Integer sum, annon me ipsum cognoscerem, i. mei conficius essem? Fennice. *Waka minâ olen, engô minâ tundi itîânî?*

— vers.

— vers. 23. Multorum ex opinione intricatus est sensus textusque; uterque tamen nostro ex iudicio in salvo videtur. Quod enim multi putarunt parallelismum requirere, ut pro *רָעָה* repente legatur *פְּתָאִים* simplices, non modo contra antiquos omnes, sed contra ipsum quoque contextum postulatur. In antecedenti quippe membro est proptasis, in sequenti apodosis, atque syntactico parallelismo coherent membra: *Quum flagellum* (scilicet mortis) *subito interficiat, ridet de innocentum plagas*. Vividissima prosopopœia inducitur mors, *scutica* *שִׁטָּה*, tanquam subito invadens, interficiens, nec non ridens sub his suis in innocentes ipsos editis stragibus. Ita semper grasatur nullam habens rationem ætatis, vitæ morumque. Optat idcirco Jobus, ut suæ vitæ finem faciat mors repentina. Quis non animadvertit hoc esse filum orationis, Jobumque tacita mente alludere ad repentinam illam jacturam bonorum omnium, quæ Cap. 1 & 2 describitur? Quin etiam hac potissimum interpretatione evitabitur durissima illa fidiō, Deum ridere de plagis innocentum. Quod de morte dicitur, non itidem de Deo pronuntiabitur. Omnis vero error e Vulgato jam manavit, qui *שִׁטָּה* verbali habuit forma & ad Deum retulit: *Si flagellat, occidat semel, & non de poenis innocentum rideat*. Similiter Lutherus cum suis. Fennicus habet: *Koska hân rupee lyômään, niin hân tappa äkistä, ja pilkkaa wiattomain kiusausta*. Rectius ergo transferatur: *Koska ruoska äkistä lyö (tappaa) niin se pilkkaa wiattomain kiusausta*.

Cap. 10: v. 2. Condemnandi ideam in verbo *הִשְׁמִיטִי* conspicuam forte poterit quodammodo Fennicum vocabulum *duomitse* exprimere, sed aptius putamus *kadottaa*.

— vers. 13. Nexus orationis cum antecedenti commemoratione beneficiorum Divinorum obscurior est quam ut ab omnibus percipi possit. Multi enim, inter quos Metaphrasta noster habendus, pronomen *אלה* *ista* retulerunt

runt ad Divinam curam benignissimam, corde veluti absconditam, qua experiretur ac tentaret Jobi constanriam in virtute, contra omnia peccata munitam. Quo sensu haud male Stuhlman transtulit: *und trugst im Herzen diesen Wunsch — Ich seh'es jetzt, der war die Absicht — Du wolltest harren, ob ich fehlte, und keine Sünde mir erlassen.* Interim, rite observantibus Schultensio, Dath. Dœderl. Moldenh. Hufnag. cet. ex sequenti versu satis patet, contrarium quidpiam designati, scilicet *statum Jobi miserabilem*, sive severitatem Dei in eo affligendo. *Hæc*, scilicet mala, *animo versasti, recondidisti.* "Summam indignationem spirant hæc verba Jobi — & meminisse debemus lenitatem ab affectu ejus esse alienam", ut verbis utamur Dathii. Ad præcavendam ergo omnem ambiguitatem in pronomine allato, animadvertamus oportet. ellipticum quoddam vocabulum mali aut severitatis, afflictionis subintelligi debere. Tanta, talia læpius dicuntur ea quæ inexpectata, duriora ac iniqua videntur. Fennice: *Ja tá-tá (kowaa f. wiha) olet siná salanut sydámefäs; miná tiedán sen, ettäs sen päätit.*

— vers. 15. Cetera omnia in Metaphrasi nostra bene se habent, sed in fine versus participium *וִיֵּדֵן* *videns*, quemadmodum certe legendum est, docentibus plerisque antiquis & hodiernis criticis, postulanteque ipso contextu, (vulgarem textum serviliter sequitur Fennicus, contra ipsum Lutherum & Svecum Antiquum; scilicet in Imperativa forma: *Katfos wiheljáisyttáni*, unde nullus sanus sensus) omnino debet transferri *katson, katselen*, ut respondeat antecedenti: *miná olen táyná ylönkatsetta.*

— vers. 17. Noster habet: *minua waiwaa yxi toisen-
sa jálken niinkuin sota.* Hebræus textus *חֵיִל וְצָבָא עָמָּי*
impetus & exercitus contra me, h. e. hostiles turmæ &
aggressiones sunt, invadunt me. Verbum *חָלָה*, *succedere*,
renovari aperto tropo invadendi, aggrediendi sumitur,
adeo.

adeoque nomen est *aggressio*. Hypallage, quæ in vocabulis *invasionis* & *exercitus* conspicitur, facile solvitur. Exercitus scilicet hostilis invadit; nisi cum Dathio al. statuas, turmas hostiles novas sibi invicem succedentes innui. Vernaculo sermone egregia prodibit sententia: *wihamiefsten jouko ja sota minua waiwaa*.

Cup 11: v. 6. Difficillimum hunc versum eo potiori jure uberius explicandum esse censemus, quo certius nobis sit, non modo Lutherum cum suis, Sveco Ant. & Fennico, sed etiam recentiores, Doederleinum, Stuhlman al. male secutos esse Alexandrinum interpretem, cuncta in hoc versu ad exprobandum Jobum, satis nondum a Deo ob scelera sua punitum, applicantem: Verba ejus sunt: διπλῆς εἶμι τῶν κατὰ σέ καὶ τότε γνώσῃ ἐπὶ ἀξίας σοὶ ἀπεβῆ ἀπο κυρίῃ ὧν ἡμαρτηκας. Similiter Fenn. sed dilutius: *Hännellä olisi wielä enää tekemistä; ettes tiedäisit, ettei hän miistele kaikkia sinun pahoja töitä*. Sensum h. l. exprimit Doederlein ita: Utinam tibi Deus publice enarraret abdita cordis tui molimina prava, quorum major pars te latet. Neque negamus, in acerrimo critico sive hoste talem exprobandi characterem inexpectatum penitus non obvenire; quia Zophar ex omnibus amicis Jobi durissimus certe fuit. Sed ad eum impudentiæ gradum pertigisse Zopharum, ut primo in sermone suo duplicem Jobi iniquitatem, duplicemque ei promeritam poenam comminisceretur, minime ex ipsa natura affectuum & concertationis serie colligi potest, ut potius probabile est, severissimum hunc amicum nondum humanitatis exuisse sensum, sed voluisse videri mitiorem consolatorem, siquidem malignissimus obrectator, animi sui indulgens astibus fervidissimis, aliquid tamen temporis dabit ac verecundia. Alienissimum ergo in oratione hacce esset cogitare, כפלים *duplum* de iniquitate ען valere, quum nemo illud possit a sequenti vocabulo תשובה, *spe, solatio*, pro;

prout ex linguæ analogia recte transferri debet, commode separare. Meminerimus nempe quis sit ordo verborum & ante & post dictorum. Antea adumbravit Zopharus Dei summam sapientiam & potentiam; hinc colligit, aliquid, immo duplum solatii esse in ea animadversione, Deum non exigere omnia ex justo suo rigore atque pro iniquitatis humanæ mensura, sed remittere, condonare, oblivisci. Illud certe erit solatium qualecunque, Deum poenas infligere multo minores. Hunc sensum expresit dudum Vulgatus, approbante Dathio perperam a multis taxatus: *intelligeres quod multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua*. Recte quoque vernaculus noster verbum כִּסַּף primitivo sumsit significatu obliviscendi, *ei miistele* — licet cum antecedentibus male connectat. Ita vero omnia cohærent: *Sillâ kaksikertainen loh dutus siitâ tulisi; ja tiedä, että Herra ei miistele sinun pahoja töitä, s. wäärydes*.

— vers. 7. Minoris momenti est censura nostra in metaphrasim Hebraicæ dictionis כִּסַּף *tây dellisefsi*, quæ verbo tenacius exprimi debet: *Kaikkiwaldian täydellisyttä*.

— vers. 8. Hebraicum כְּבֹדִי *spektat* præcedens כְּבֹדִי *consummationem, perfectionem* scilicet Dei. Illa ipsa est sublimior cælo & profundior abysso; etenim licet dici possit Deus sublimior cælo, male tamen diceretur profundior regno mortuorum. *Hân (Kaikkiwaldias) on sywempi kuin helvetti*: quam absona hæc esset sententia! Contra vero Divina sapientia, majestas, perfectio est altissima, profundissima. Igitur in metaphrasi nostra pro *Hân* substituitur *Se*, ut pateat orationis vis & dignitas,